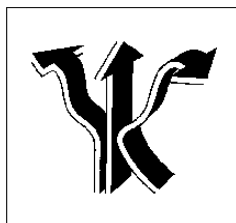

**Львівський інститут
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»**

МАУП

БАНКІВСЬКЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо проведення семінарських (практичних) занять
для студентів
денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 «Право»**

Львів 2024

Рецензенти: Професор кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, доцент **Личенко І. О.**

Завідувач кафедри права Львівського інституту
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
кандидат юридичних наук, доцент **Яворська В. Г.**

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради Львівського інституту
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
(протокол № 01/24/25 від 30.08.2024 р.)*

Банківське право: Методичні вказівки щодо проведення практичних (семінарських) занять, денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Укл. Н. М. Павлюк. Львів : ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024. 23 с.

Засвоєння загальних, принципових положень банківського права, вимог банківського законодавства в обсязі, необхідному для розуміння сутності і спрямованості інститутів банківського права і, водночас виключення можливості неправильного або свавільного застосування актів цього законодавства, теоретичних проблем науки банківського права, положення чинного законодавства та практики його застосування.

© ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024
© ПАВЛЮК Н. М., укл., 2024

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Зміст навчальної дисципліни.....	7
III. Критерії оцінювання навчальної роботи студентів	10
IV. Методичні рекомендації щодо проведення практичних (семінарських) занять студентів.....	11
V. Теми практичних (семінарських) занять.....	14
VI. Перелік питань до заліку.....	18
VII. Список рекомендованих джерел.....	20

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Банківське право» - нормативна дисципліна циклу загальної підготовки

Навчальна дисципліна «Банківське право» належить до дисциплін циклу вибіркової компоненти за вибором здобувача- вивчення якої передбачено професійною програмою підготовки фахівців освітнього ступеня – бакалавр.

Предмет навчальної дисципліни

Банківське право - суспільні відносини, що виникають у процесі банківської діяльності.

Мета навчальної дисципліни

Засвоєння загальних, принципових положень банківського права, вимог банківського законодавства в обсязі, необхідному для розуміння сутності і спрямованості інститутів банківського права і, водночас виключення можливості неправильного або свавільного застосування актів цього законодавства, теоретичних проблем науки банківського права, положення чинного законодавства та практики його застосування.

Основні завдання

Визначення та обґрунтування необхідності поглибленого вивчення банківсько-правових понять і категорій, засобів правового регулювання різноманітних процесів у сфері банківської діяльності; вивчення теоретичного змісту предмета та методології банківського права, його норм, принципів, системи, особливостей виникнення та розвитку банківсько-правових відносин; засвоєння правових знань щодо банківської діяльності та банківської системи; аналіз джерел банківського права та практики їх застосування; формування вміння забезпечити суворе дотримання і виконання правових приписів, правильно застосовувати нормативно-правові акти у практичній професійній діяльності.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ БАНКІВСЬКОГО ПРАВА І БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Тема 1. Загальна характеристика банківського права

Поняття, предмет і метод банківського права. Система банківського права. Спеціальні принципи банківського права. Джерела банківського права. Питання вдосконалення банківського законодавства.

Норми банківського права та їх класифікація. Банківські правовідносини: їх зміст та види.

Тема 2. Банківська система України

Поняття та функції банківської системи України. Структура банківської системи України. Зародження та еволюція банківської системи в Україні. Питання функціонування банківської системи України.

Тема 3. Правовий статус Національного банку України

Особливості правового становища НБУ. НБУ як центральний банк держави.

Конституційні принципи статусу НБУ. Місце і роль НБУ в системі органів держави.

НБУ як суб'єкт цивільно-правових відносин. НБУ як особливий центральний орган державного управління. Підзвітність НБУ.

Функції НБУ. Правовий режим майна і прибутків НБУ. Структура фондів, що забезпечують діяльність НБУ. Статутний капітал НБУ.

Організаційна структура НБУ. Функції центрального апарату НБУ. Правовий статус філій (територіальних управлінь) НБУ. Функції розрахункової палати, Банкнотно-монетного двору, фабрики банківського паперу, Державної скарбниці України, Центрального сховища, спеціалізованих підприємств, банківських навчальних закладів.

Правовий статус Голови Національного банку України. Повноваження Голови НБУ. Порядок призначення Голови НБУ. Підзвітність Голови НБУ. Порядок призначення заступників Голови НБУ.

Правовий статус Ради НБУ.

Рада Національного банку України — вищий орган управління НБУ. Порядок призначення і звільнення членів Ради НБУ. Повноваження Ради НБУ. Правовий статус Правління Національного банку України. Повноваження Правління НБУ.

Нормотворчі повноваження Національного банку України.

Поняття банківського нагляду. Співвідношення між банківським регулюванням, контролем за діяльністю банків та банківським наглядом.

Методи банківського регулювання: превентивні, протекційні.

Мета та завдання банківського регулювання та контролю. Принципи ефективного банківського нагляду.

Система банківського нагляду: вступний контроль, документальний контроль, інспектування на місцях.

Стадії вступного контролю: реєстрація банку, ліцензування банківської діяльності. Взаємозв'язок між документарним контролем та інспектуванням. Рівні системи банківського нагляду.

Економічні нормативи, що встановлюються Національним банком України для рядових банків. Нормативи капіталу, ліквідності, ризику та відкритої валютної позиції. Контроль за дотриманням комерційними банками встановлених економічних нормативів.

Інспектування банків та банківських установ.

Тема 4. Правове становище комерційних банків

Поняття банку. Принципи діяльності банку. Види банків, що належать до другого рівня банківської системи України: комерційні, державні, кооперативні. Відмінності між поняттям банку та банківської установи.

Особливості подвійного підпорядкування банків. Співвідношення понять банку, підприємства та кредитної установи.

Класифікація банків.

Правове становище філій банків. Правове становище представництв банків.

Організаційна структура банку.

Підстави для створення банку. Правове регулювання етапів у формуванні банку. Особливості правового регулювання формування банку залежно від його виду.

Документи, що необхідно подати для реєстрації банку. Особливості документів, що подаються для реєстрації банку з іноземним капіталом.

Порядок реєстрації змін і доповнень до статуту банку.

Порядок змін у складі акціонерів.

Порядок відкриття філій банку. Документи, що подаються для реєстрації філій банку.

Порядок відкриття представництв банку. Документи, що подаються для реєстрації представництв.

Порядок припинення діяльності банку.

Змістовий модуль II. ВАЛЮТНІ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ЗАСОБИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Тема 5. Правові засади грошового обігу і розрахунків

Правове регулювання грошового обігу. Поняття і зміст розрахункових правовідносин. Порядок відкриття та закриття рахунків в установах банків. Правова природа договору банківського рахунка.

Порядок і форми розрахунків у господарському обігу.

Тема 6. Правове регулювання кредитних відносин

Поняття кредиту. Принципи кредиту. Класифікація кредиту. Відмінність банківського кредиту від інших видів кредитування. Види банківського кредитування.

Правова природа кредитного договору. Поняття, сторони і форма кредитного договору. Порядок укладання кредитного договору. Зміст кредитного договору. Забезпечення виконання зобов'язання щодо повернення кредиту і сплати відсоткової ставки.

Договір поруки. Відповідальність перед банком позичальника кредиту та поручителя. Припинення договору поруки.

Договір страхування. Відповідальність за договором страхування.

Неустойка (пеня). Поняття застави. Порядок оформлення договору застави. Поняття закладу.

Відповідальність позичальника і банку за кредитним договором.

Тема 7. Правове регулювання банківських операцій з цінними паперами

Поняття цінних паперів. Види цінних паперів.

Емісія банком власних цінних паперів: акцій, облігацій, сертифікатів.

Правове регулювання інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.

Правове регулювання діяльності банків з первинного розміщення цінних паперів інших емітентів.

Трастові операції банків з цінними паперами.

Операції банків з вексями: кредитні та комісійні. Правове регулювання обліку векселів. Правове регулювання кредитування під заставу векся. Аваль векся. Акцепт векся. Доміциляція векся.

Інкасація векся.

Тема 8. Загальна характеристика національного валютного законодавства

Сутність і основні поняття валютного законодавства. Система органів, що здійснюють валютне регулювання. Правове регулювання валютних операцій. Валютний контроль. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання розроблені за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) з урахуванням повноти і правильності виконання завдань та обов’язковим переведенням оцінок у шкалу ECTS і 100-бальну шкалу для оцінювання інтегрованих знань студентів.

При цьому враховується:

- здатність диференціювати, інтегрувати й уніфікувати знання;
- вміння застосовувати правила, методи, принципи у конкретних ситуаціях;
- навички співвідношення причин і наслідків; спроможність аналізувати й оцінювати факти, події, явища та прогнозувати бажані результати від прийнятих рішень;
- здатність викладати письмову відповідь граматично і стилістично грамотно, логічно, послідовно з використанням наукових термінів понять (три останні критерії стосуються й усної відповіді).

Оцінка знань студентів повинна відповідати наступним вимогам:

Оцінка **“відмінно”** – коли студент демонструє знання всього програмного матеріалу; системно, послідовно, і грамотно і логічно його викладає; здатний пов’язати теорію з практикою; правильно відповідає на додаткові запитання в контексті теми заняття; спроможний обґрунтувати, аргументувати власні висновки; проявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал.

Із загального обсягу студент правильно виконує 91 – 100 % завдань.

Оцінка **“добре”** – коли студент володіє програмним матеріалом; грамотно і по суті викладає його; не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання; правильно використовує теоретичні положення і володіє необхідними навичками з узагальнення й систематизації матеріалу що вивчається.

Із загального обсягу студент правильно виконує 72 – 90 % завдань.

Оцінка **“задовільно”** – коли студент засвоїв основний матеріал поверхово, але не знає окремих деталей; допускає неточні відповіді чи недостатньо чіткі формулювання; порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу та має певні труднощі в узагальненні й систематизації матеріалу, що вивчається.

Із загального обсягу студент правильно виконав 53 – 71 % завдань.

Оцінка **“незадовільно”** – коли студент не знає значної частини програмного матеріалу; допускає суттєві помилки у його викладі; не здатний узагальнити навчальний матеріал.

Із загального обсягу студент правильно виконав не більше 53 % завдань.

Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю

<u>За шкалою ECTS</u>	<u>За національною шкалою</u>	<u>Залікові оцінки</u>		<u>За шкалою в балах</u>
		<u>іспит</u>	<u>залік</u>	
A	відмінно	<u>відмінно</u>	<u>зараховано</u>	90 – 100
B	дуже добре	<u>добре</u>		82 – 89
C	добре			75 – 81
D	задовільно (посередньо)	<u>задовільно</u>		68 – 74
E	задовільно (достатньо)			60 – 67
FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	<u>незадовільно</u>	<u>не зараховано</u>	35 – 59

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ

Підготовка до практичних (семінарських) занять допомагає глибше вивчити основні теми з курсу «Банківське право», сформуванню системи світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту основних категорій і понять; загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права; з'ясувати їх сутність, визначити можливі перспективи їх подальшої еволюції.

Практичні (семінарські) заняття є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізуються знання, отримані під час лекції і в результаті самостійної роботи.

Практичні (семінарські) заняття спрямовані на підвищення теоретичного рівня знань, більш поглиблене вивчення складних або дискусійних питань відповідної теми, на поточний контроль засвоєння знань, умінь, навичок студентів.

Метою практичних (семінарських) занять є обговорення і більш глибоке засвоєння студентами:

- світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту основних категорій і понять;
- загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права.

Практичному (семінарському) заняттю має передувати підготовка студента за завчасно визначеним планом.

Студент на практичному (семінарському) занятті має продемонструвати знання теоретичного матеріалу, здатність використовувати його при вирішенні практичних завдань, умінь ясно та аргументовано висловлювати свої думки в усній та письмовій формі, оперуючи правовою термінологією.

Під час проведення практичних (семінарських) занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним студентом; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, повідомлень, рефератів з найбільш складних питань і їх подальше колективне обговорення в групі; опитування студентів з питань попередніх тем з метою кращого освоєння навчального матеріалу.

На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки студента з відповідної теми. Оцінки вносяться до журналу обліку успішності та враховуються як поточний контроль.

З усіх тем практичних (семінарських) занять необхідно використовувати підручники та навчальні посібники зазначені у даних рекомендаціях.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – це форма організації навчального процесу, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оформляється у формі реферату.

Реферат – короткий виклад у письмовому вигляді з публічним захистом змісту наукових праць, літератури з теми, конкретного питання. Темі рефератів відповідають загальним темам практичних (семінарських) занять, конкретизують окремі питання, ключові елементи тем. Перелік тем рефератів розміщений у розділі п'ятому даних

методичних рекомендацій. На першому практичному (семінарському) занятті студенти можуть на власний вибір обрати тему реферату.

Структура реферату:

- тема-вступ, мета та завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – вказуються і коротко характеризуються;
- основні результати роботи – подаються результати, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз;
- висновки;
- список використаних джерел.

Загальні вимоги до оформлення реферату:

- обсяг реферату в середньому не має перевищувати 10–15 сторінок тексту формату А4;
- титульну сторінку оформлюють відповідно до загальних вимог;
- на другій сторінці викладають план реферату;
- в тексті роботи слід виділяти і озаглавлювати відповідні розділи плану;
- сторінки роботи нумерують;
- при використанні літературних джерел у тексті реферату необхідно робити посилання;
- в разі необхідності можуть бути додатки до реферату;
- наприкінці роботи на окремому аркуші міститься список використаних джерел (не менше 10 спеціальних літературних наукових джерел).

Список використаних джерел формується відповідно до встановлених вимог (підручники, посібники, спеціальна література подається в алфавітному порядку).

Основні вимоги до змісту реферату:

- в основі реферату має бути певна сукупність фактичних і теоретичних даних, що їх слід викладати відповідно до існуючого плану;
- особливу увагу необхідно приділяти пошуку необхідних нормативно-правових матеріалів, їх систематизації, з'ясуванню основних понять і категорій з теми;
- у кінці роботи, підбиваючи підсумки, слід узагальнити викладений матеріал і зробити власні висновки щодо досліджуваної проблеми.

Теми:

1. Місце банківського права в системі національного права.
2. Виникнення, зміна і припинення банківських правовідносин.
3. Місце та роль рішень Конституційного Суду України в правовому регулюванні відносин, що виникають у сфері банківської діяльності.
4. Міжнародне співробітництво у сфері правового регулювання банківської діяльності.
5. Адаптація банківського законодавства до відповідного законодавства Європейського Союзу.
6. Склад, порядок формування та повноваження Ради Національного банку України.
7. Склад, порядок формування та повноваження Правління Національного банку України.

8. Вимоги, які встановлені для відкриття філій чи представництв іноземних банків на території України.

9. Вимоги, які встановлені для відкриття дочірніх банків, філій і представництв українських банків на території інших держав.

10. Організаційно-функціональна структура комерційних банків.

11. Система та складові елементи банківського нагляду.

12. Правові засади застосування заходів впливу за порушення банківського законодавства.

13. Платіжні документи, на підставі яких проводяться банківські розрахунки.

14. Правовий режим поточних, вкладних (депозитних), карткових, інвестиційних та інших видів банківських рахунків.

15. Порядок випуску, оформлення, видачі й погашення ощадних (депозитних) сертифікатів.

16. Депозитні операції Національного банку України з комерційними банками.

17. Кредитна система України.

18. Види забезпечення кредитних зобов'язань.

19. Відповідальність за різні види порушення під час кредитування.

20. Операції банків з цінними паперами.

21. Відповідальність за правопорушення на ринку цінних паперів.

22. Порядок організації торгівлі іноземною валютою.

23. Зобов'язання щодо декларування валютних цінностей та іншого майна.

24. Звітність про валютні операції.

25. Ліцензування Національним банком України валютних операцій банків.

5. ТЕМИ (ПРАКТИЧНИХ) СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ БАНКІВСЬКОГО ПРАВА І БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Тема 2. Банківська система України

1. Поняття та функції банківської системи України.
2. Структура банківської системи України.
3. Зародження та еволюція банківської системи в Україні.

Ситуаційні завдання:

1. Користуючись Законом України «Про банки і банківську діяльність» письмово навести приклади норм, у яких закріплені принципи банківського права.
2. Розробити структурно-логічну схему «Принципи банківського права».
3. Користуючись літературою зі списку інформаційних джерел письмово обґрунтувати, чи є судові акти джерелами банківського права.
4. Користуючись Законом України «Про банки і банківську діяльність» навести по три приклади охоронних, зобов'язуючих, забороняючих та уповноважуючих банківсько-правових норм.

Реферати (есе), презентації:

1. Сутність банківського права та його місце в системі національного права.
  2. Регулювання банківської діяльності шляхом поєднання імперативного методу (методу владних приписів) і диспозитивного методу (методу рівності сторін).
  3. Зміст банківських правовідносин.
  4. Становлення та розвиток банківського законодавства України.
  5. Співвідношення банківського права та банківського законодавства.
  6. Міжнародне співробітництво у сфері правового регулювання банківської діяльності.
- Література [1; 6; 15; 18; 20; 27; 32].*

Тема 3. Правовий статус Національного банку України

1. НБУ як центральний банк держави. Конституційні принципи статусу НБУ.
2. Організаційна структура НБУ. Функції центрального апарату НБУ.
3. Правовий статус Голови Національного банку України.
4. Рада Національного банку України — вищий орган управління НБУ.
5. Поняття та система банківського нагляду.
6. Інспектування банків та банківських установ.

Ситуаційні завдання:

1. Скориставшись положеннями Закону України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р., заповнити таблицю 1.

Таблиця 1. Повноваження Ради Національного банку, Правління Національного банку, обов'язки та повноваження Голови Національного банку

Повноваження Ради Національного банку	Правління Національного банку	Обов'язки та повноваження Голови Національного банку

2. Користуючись положеннями ст. ст. 9-17 Закону України «Про Національний банк України» здійснити порівняльно-правовий аналіз правового статусу Ради та Правління НБУ.

Реферати (есе), презентації:

1. Становлення та розвиток банківської системи України
  2. Національний банк України, його установи, філії, представництва в Україні та представництва за її межами.
  3. Рада Національного банку України та її правовий статус.
  4. Правління Національного банку України та його правовий статус.
  5. Голова Національного банку України та його правовий статус.
  6. Основні засади, засоби та методи грошово-кредитної політики.
- Література* [1; 6; 9; 13; 18; 21].

Тема 4. Правове становище комерційних банків

1. Поняття банку. Принципи діяльності банку.
2. Види банків, що належать до другого рівня банківської системи України: комерційні, державні, кооперативні.
3. Правове становище філій банків. Правове становище представництв банків.
4. Організаційна структура банку.
5. Підстави для створення банку. Правове регулювання етапів у формуванні банку.
6. Порядок припинення діяльності банку.

Ситуаційні завдання:

1. Письмово визначити особливості правового статусу банків, які відрізняють їх від інших суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.
2. Письмово визначити спільні та відмінні риси в правовому статусі філій, представництв та відділень банку.
3. Розробити структурно-логічну схему «Банківська система України та принципи її побудови».
4. Скласти структурно-логічну схему «Державна реєстрація банків».

Реферати (есе), презентації:

1. Види спеціалізованих банків та порядок набуття цими банками статусу спеціалізованих.
  2. Порядок та умови видачі банківської ліцензії Національним банком України.
  3. Порядок відкриття відокремлених підрозділів банків на території України.
  4. Порядок відкриття дочірнього банку, філії, представництва українського банку на території іншої держави.
  5. Порядок акредитацій філій, представництв іноземних банків на території України.
- Література* [1; 6; 9; 18; 19; 20; 22; 27].

Змістовий модуль II. ВАЛЮТНІ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ЗАСОБИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Тема 5. Правові засади грошового обігу і розрахунків

1. Правове регулювання грошового обігу.
2. Поняття і зміст розрахункових правовідносин.
3. Порядок відкриття та закриття рахунків в установах банків.
4. Правова природа договору банківського рахунка.

Ситуаційні завдання:

1. Письмово вказати а) види документів, на підставі яких проводяться розрахунки готівкою підприємств (підприємців) між собою та з юридичними особами; безготівкові розрахунки; б) реквізити цих документів, визначені нормами відповідного законодавства.

2. Письмово розкрити режим фінансової відповідальності за порушення правил обігу готівки відповідно до Указу Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12 червня 1995 р.

3. Розв'язати ситуаційне завдання: Підприємство «Каштан», яке має поточний рахунок у комерційному банку «Фактор», надіслало до установи банку платіжне доручення з метою перерахування 200 тис. грн. на рахунок будівельної компанії «Інвестбуд». У реквізиті «Призначення платежу» цього платіжного доручення було вказано: «безоплатна фінансова допомога».

Якими мають бути дії комерційного банку «Фактор» в цьому випадку?

Реферати (есе), презентації:

1. Загальні правила документообігу за безготівкових розрахунків.
2. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
3. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень.
4. Розрахунки платіжними вимогами в разі здійснення примусового списання (стягнення) коштів на підставі рішень судів та інших державних і недержавних органів.

Література [1; 18; 19; 28; 29].

Тема 6. Правове регулювання кредитних відносин

1. Поняття кредиту. Принципи кредиту.
2. Класифікація кредиту. Відмінність банківського кредиту від інших видів кредитування.
3. Правова природа кредитного договору.
4. Зміст кредитного договору.
5. Відповідальність за договором страхування.

Ситуаційні завдання:

1. Письмово визначте істотні умови кредитного договору відповідно до глави 71 Цивільного кодексу України та ч.2 ст.345 Господарського кодексу України.

2. Письмово розмежуйте кредитний договір і договір про надання споживчого кредиту.

Реферати (есе), презентації:

1. Правові засади здійснення кредитних операцій для банківських депозитів.
2. Зміст і види кредитних операцій банків.
3. Принцип забезпеченості кредиту та його юридичний зміст.
4. Застава як один із видів забезпечення кредитних зобов'язань.
5. Зміст консорціумного кредиту.
6. Питання щодо укладання кредитних договорів між банком і суб'єктом господарської діяльності.

Література [1; 18; 19; 22; 30].

Тема 7. Правове регулювання банківських операцій з цінними паперами

1. Поняття цінних паперів.
2. Види цінних паперів.
3. Правове регулювання інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.

4. Трестові операції банків з цінними паперами.
5. Правове регулювання обліку векселів.

Ситуаційні завдання:

1. Письмово визначити правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
2. Письмово вказати, яка відповідальність настає за правопорушення на ринку цінних паперів.

Реферати (есе), презентації:

1. Правовий статус фондової біржі.
2. Правове регулювання депозитарної діяльності.
3. Правове регулювання договору управління цінними паперами.
4. Законодавство України про обіг векселів.

Література [1; 18; 19; 22; 23].

Тема 8. Загальна характеристика національного валютного законодавства

1. Сутність і основні поняття валютного законодавства.
2. Система органів, що здійснюють валютне регулювання.
3. Правове регулювання валютних операцій.
4. Валютний контроль.
5. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Ситуаційні завдання:

1. Громадяни України Іванов і Петров уклали договір позики на суму 50 тис. доларів США. Чи є дійсною ця угода? Чи є необхідним у такому випадку одержання індивідуальної ліцензії Національного банку України?
2. Розробити структурно-логічну схему «Система органів та агентів валютного контролю».
3. Під час попереднього розслідування по кримінальній справі слідчим відповідно до Кримінального процесуального кодексу України було обрано запобіжний захід до підозрюваного у вигляді застави. В якості застави слідчим прийнято від підозрюваного 20 тис. доларів США, про що складено «Протокол прийняття застави» Чи правомірні дії слідчого?

Реферати (есе), презентації:

1. Ліцензування валютних операцій банків.
2. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання та контролю.
3. Адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства.
4. Кримінальна відповідальність за порушення валютного законодавства.

Література [1; 6; 25; 26; 28].

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття та загальна характеристика банківського права і банківського законодавства.
2. Завдання та функції Національного банку України.
3. Акредитивна форма розрахунків.
4. Характеристика предмету банківського права.
5. Управління Національним банком України готівковим обігом.
6. Структура додаткового капіталу банків.
7. Характеристика методу банківського права.
8. Організація Національним банком України розрахункових операцій.
9. Загальна характеристика кредитних зобов'язань.
10. Основні категорії банківського права.
11. Структура Національного банку України.
12. Поняття, ознаки та види цінних паперів.
13. Конституційні принципи банківського права.
14. Здійснення Національним банком України функцій банківського регулювання та нагляду.
15. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань гарантією.
16. Спеціальні принципи банківського права.
17. Конституційні основи діяльності Національного банку України.
18. Операції з купівлі-продажу банками іноземної валюти.
19. Джерела банківського права.
20. Діяльність Національного банку України у сфері застосування валютного законодавства.
21. Структура і порядок формування основного капіталу банків.
22. Характеристика банківської системи України.
23. Основні засади грошово-кредитної політики.
24. Інкасові операції банків.
25. Поняття та елементи кредитної системи.
26. Правове становище і порядок роботи Ради Національного банку України.
27. Поняття і порядок придбання істотної участі у банку.
28. Повноваження Правління Національного банку України.
29. Правовий режим банківської інформації.
30. Повноваження ліквідатора банку.
31. Підзвітність Національного банку та його взаємовідносини з органами виконавчої влади.
32. Види банківських кредитів.
33. Поняття ринку цінних паперів та його загальна характеристика.
34. Поняття банку та його основні функції.
35. Правила використання розрахункових чеків.
36. Особливості ліквідації банку у разі його неплатоспроможності.
37. Особливості правового статусу банків в Україні.
38. Поняття, режим і зміст банківської таємниці.
39. Черговість задоволення вимог до банку у разі його ліквідації.
40. Види банків за діючим законодавством.
41. Правові форми розрахункових операцій банків.
42. Правові підстави ліквідації банку.
43. Правовий статус філій та представництв банків в Україні.
44. Загальна характеристика валютного ринку України.
45. Умови призначення ліквідатора та наслідки його призначення.
46. Порядок утворення банків.
47. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань заставою.
48. Підстави та порядок реорганізації банку.

49. Особливості створення банків за участю нерезидентів.
50. Зобов'язання банку щодо зберігання банківської таємниці та порядок її розкриття.
51. Загальна характеристика клієнтських операцій банків з цінними паперами.
52. Ліцензування діяльності банків.
53. Загальна характеристика похідних цінних паперів.
54. Банківський переказ.
55. Повноваження загальних зборів учасників банку.
56. Загальна характеристика системи електронних платежів (СЕП) Національного банку України.
57. Види банківських операцій з векселями.
58. Статус і повноваження Спостережної ради банку.
59. Загальна характеристика кредитного договору.
60. Торгівля банківськими металами.
61. Заходи впливу Національного банку України до банків.
62. Компетенція Правління (Ради директорів) банку.
63. Загальна характеристика операцій з формування ресурсної бази банку (депозитні і недепозитні операції).
64. Правовий статус ревізійної комісії банку.
65. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань порукою.
66. Поняття і класифікація банківських операцій з цінними паперами.
67. Правове регулювання Національним банком України валютних операцій банків.
68. Повноваження внутрішньої служби аудиту банку.
69. Правове регулювання роботи видаткової каси банку.
70. Поняття та види банківської інформації.
71. Загальні правила відкриття банками рахунків у національній валюті.
72. Порядок здійснення розрахунків за експортно-імпортні операції.
73. Види та режим рахунків у банках.
74. Правове регулювання роботи прибуткової каси банку.
75. Керівні особи банку.
76. Загальна характеристика емісійних операцій банків з цінними паперами.
77. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань неустойкою.
78. Акредитивна форма розрахунків в інвалюті.

7. СПИСОК РЕКОНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативні акти:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР . *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI . *Офіційний вісник України*. 2010. № 92. Т. 1. Ст. 3248.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
5. Про акціонерні товариства : Закон України № 514-VI від 19 вересня 2008 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50-51. Ст. 384.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV . *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365.
8. Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків : Закон України від 16.11.2017 р. [№ 2210-VIII](#). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 21. ст. 241.
9. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України [від 02.10.2012](#) р. № 5411-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.
10. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 р. № 3811-XII . *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28.
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV . *Офіційний вісник України*. 2003. № 31-32. Ст. 263.
12. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 29. Ст. 367.
13. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
14. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21 червня 2012 р. № 5007-VI. *Офіційний вісник України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.
15. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. *Офіційний вісник України*. 2015. № 62. Ст. 2028.
16. Положення про ліцензування банків, затверджене постановою Правління Національного банку України від 22.12.2018 р. № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text>
17. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління НБУ від 29 грудня 2017 р. № 148. *Офіційний вісник України*. 2018. № 10. Ст. 369.

Основна:

18. Банківське право : навч. посіб. / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б. В. Дерев'янка ; МВС України, Донецький юридичний інститут. Кривий Ріг : ДЮІ, 2020. 172 с.
19. Банківська система : підручник / О. М. Тридід, Б. В. Самородов, І. М. Вядрова та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 536 с.
20. Банківське право України : навч. посіб. / Ковалів М. В., Єсімов С. С., Назар Т. Я. та ін. Львів : СПОЛОМ, 2023. 256 с.

21. Тетарчук І. В. Банківське право : навч. посіб. для підготовки для іспитів. Київ : ЦУЛ, 2020. 214 с.

Додаткова:

22. Барна М. Ю., Руцишин Н. М. Стан і тенденції розвитку банківської системи в контексті структурного реформування національної економіки України. *Наукові горизонти* : науковий журнал. 2020. Т. 23, № 12. С. 84-98.
23. Борисова Л. Є., Мамуненко М. С. Сучасні напрями розвитку вітчизняних банківських операцій з цінними паперами. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2021. Вип. 2 (103). С. 35-41.
24. Жирій К. Як банки допомагають вистояти економіці та громадянам у часи війни. unian.ua. 2022. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/yak-banki-dopomagayut-vistoyati-ekonomici-ta-gromadyanam-u-chasi-viyni-novini-ukrajina-11753254.html>
25. Лятковський П. Міжнародні валютні відносини та їх вплив на валютну політику України. *Юридичний вісник*. 2021. №6. С. 167-174.
26. Мякота К. А. Валютні правовідносини: дослідження поняття. Серія: Право, 2020. №1. Том 1. С. 165-167.
27. Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556/1497>.
28. Радченко О. М. Поняття грошового обігу та грошової системи як фінансово-правових категорій. *Право і суспільство*. 2020. № 3. С. 125-135.
29. Радченко О. М. Право грошового обігу як підгалузь фінансового права. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 205-210.
30. Державні банки України в умовах війни: від підтримки клієнтів до фінансування відновлення країни. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/derzhavni-banky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-vid-pidtrymky-kliyentiv-do>
31. Інформація про результати державної програми доступні кредити 5-7-9 (2022). URL: <https://bdf.gov.ua/uk/informaciya-pro-rezultati-derzhavnoji-programi-dostupni-krediti-5-7-9>.
32. Свириденко Ю. Доступна іпотека: як програма допоможе вирішити «квартирне питання». *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/16/690445>.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

<http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України

<http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України

<http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні

<https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України

<http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.lsl.lviv.ua/> - Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

БАНКІВСЬКЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо проведення семінарських занять
для студентів
денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
спеціальності 081 «Право»**

Укладач Н. М. ПАВЛЮК

Редактор Н. М. ПАВЛЮК

Комп'ютерна верстка Н. М. ПАВЛЮК